

רב-שיח עם יצחק בשביס-זינגר: בעיות מקור ותרגום

איננו נאמן לרב-משמעויות החיוביות המובלעות במילה „תם”. בשימוש המסורתי, בעיקר החסידי, יש לו טעם לשבח. מכאן שדמותו של גימפל אינה מועברת לאנגלית בכל ממדיה.

(ב) — הסיפור „המראה”, ש„האני המספר” שבו הוא „שר” היודע דף גמרא, מסתיים במעין מקאמה רצופה ניבים וחרוזים עבריים. בתרגומו האנגלי הסתלף מבנה הסיפור מאין אפשרות להעתיק את המקאמה הזאת, והמעתיק סיימו בדברי סיכום בגוף שלישי שאינם הולמים את מבנהו המקורי.

(ג) — בהתייחסו לרומן השטן מגורי העיר ד"ר ארפא שבקראו את הפרק שעניינו איגרת הרב מלובלין בתרגומו האנגלי, צצו בזכרונו קטעי פסוקים ומאמרי חז"ל במקורם העברי, עד שהרגיש שהאנגלית תורגמה מעברית ולא מאידיש. מר זינגר הודה שאכן ניסח את האיגרת לפי מקורות עבריים מובהקים, כמקובל בימים ההם.

ד"ר ארפא עמד על הפרדוקס שתרגומי יצירותיו של מר זינגר לעברית נעשים על פי הנוסח האנגלי ולא על פי המקור האידי, וכך מפסידה יצירתו את עיקר טעמה המקורי שניתן להעברה לשפה העברית בלבד. חבל.

מר זינגר הודה בקיומה של הבעייה ועמד על הצורך בדרך פשרה בתהליך התרגום. זו גם הסיבה שהסכים להשמטת קטעים בלתי תרגומיים בסיפורים שונים. הוא מעדיף השמטה על סילוף. בנקודה זו אף אישר את דברי פרופסור ארפא שעמד על היזדקקותו לספרי היסוד של

באוקטובר 1983 העניקה אוניברסיטת ניוירוק את הפרס השנתי למנהיגות יצירתית לסופר יצחק בשביס-זינגר. לרגלי מתן הפרס נערך רבישיח עם הסופר, בו השתתפו פרופסור מיכאל ארפא מהמחלקה לתרבות עברית ודר. רוברט בורנהאם, דיקן ביה"ס לחינוך שעל-יד האוניברסיטה. אולם ההרצאות היה מלא מורים ותלמידים ואורחים מן החוץ.

מר זינגר פתח את האירוע בקריאת סיפור, או, כפי שהעדיף לקרוא ליצירה, רישום של סיפור, שעדיין לא ראה אור. בקול רועד משהו זימן הסופר את קהל שומעיו לתוך העולם הבידיוני בחדר המערכת של עיתון אידי בוורשה לפני מלחמת העולם השנייה. נאמן למסורת הסיפורית שלו, מר זינגר איכלס אף עולם זה בשדים למיניהם שבתעלוליהם גרמו לכך שטעויות הדפוס וההשמטות שנפלו במאמרו של הגיבור המספר, ושנתגלגלו, נשתבשו ונתחלפו בעיתון מתחרה.

שאלותיו של פרופסור ארפא נתמקדו בבעיות התרגום. היצירה שנכתבת במקורה אידיש, מתורגמת לאנגלית ומועברת, משפה זו לשאר לשונות התרגום, כולל עברית. פרופסור ארפא הצביע על לשון המקור המושתתת על העברית, והורה על מספר בעיות:

(א) — כותרת הסיפור „גימפל תם”, למונח העברי „תם”, אשר נתקבל על כל משמעויותיו על-ידי האידיש, אין מקביל מדוייק באנגלית. המונח "fool"

היהדות המעשירה את יצירתו האידית ולעולם איננה מגיעה לנוסח המתורגם. עם כל זאת לימד הסופר כף זכות על היצירה המתורגמת לאנגלית. מאחר והוא תמיד שותף בפועל בתהליך זה, אין הוא רואה כאן תרגום לשמו כי אם שיכתוב היצרה עד להולדת נוסח חדש שמתקיים בזכות עצמו.

את נושא בעיות התרגום סיכם מר זינגר בהומור שציין את הופעתו לאורך הפגישה כולה. הוא סיפר כיצר הפכה *a Woman in Labor* לאישה מ„ההסתדרות“ בתרגום סיפור לעברית.

שאלות רבות הוצגו לסופר י.ל ידי הקהל. בתשובה לשאלה על כתיבתו לילדים אמר שאלו נמנים על קוראיו

הכנים והנאמנים ביותר, שכן אין דעתם מותנית או משוחרת על ידי הבקורת הספרותית. כשנשאל מי מגיבוריו אהוב עליו ביותר ענה כי כולם ילידי-רוחו ואין לו העדפות. הסופר הסתייג מעיבוד סיפוריו לכמות השונות. חוץ מהמחזה „ינטל“ שהוצג בברודוויי ועובד בשיתופו, לא סמך הסופר את ידו על כל עיבוד אחר.

מר זינגר עמד על האוניברסליות כרגשותיהם ויצריהם של בני האדם באשר הם, בכל תקופה ובכל לשון. אלו הם הכוחות המניעים את גיבוריו. עם זאת אין הסופר מתעלם מקיומם של כוחות אחרים, מיסתוריים הרוחשים בעולמו הספרותי.